POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

POSAMEZNA ŠTEVILKA 1.25 DIN

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA DVAKRAT TEDENSKO, OB SREDAH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14.335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 34 • Maribor, sreda, dne 27. aprila 1938 • Leto XIII

Za naš delavski praznik:

„Delavska Politika" trikrat tedensko!

Če še nikdar, se mora v sedanjem času vsak, kdor se zanima za javno življenje, prepričati, da je neodvisno in nepodkupljivo pošteno časopisje najboljše duhovno orožje. V svobodnih časih je tako časopisje

največji kulturni delavec.

V nesvobodnih časih, ki pa niso večni, je naloga dobremu časopisju otežkočena.

To čuti vsako uredništvo lista in vsaka uprava. Istotako pa čutijo to težkočo bralci časopisa, ki so včasih celo nejevoljni, toda končno pa le uvidevajo, da je časopisje danes žrtev sistemov in je zaradi tega potrebna borba proti njim z vsemi pomočki, ki so nam na razpolago.

Naš list izhaja dvakrat na teden. Premalo je to. Zato smo se odločili na željo naročnikov in po nasvetu naših zaupnikov, da ga pričnemo izdajati

trikrat na teden,

ne da bi zvišali dosedanjo naročnino.

Drzen korak je to, vendar pa računamo z zvestobo naših naročnikov. Z zvestobo in vdanostjo, pravimo, do lista in do socialističnega delavskega gibanja. S to zvestobo in vdanostjo računamo že danes ter pričakujemo, da se bo ob trikratni izdaji »Delavske Politike« tudi število naročnikov tako pomnožilo, da bo obstoj našega lista, ki prihaja v roke tisočem naših zvestih bralcev, popolnoma zasiguran in s tem pospešena velika kulturna in socialna misija, ki jo ima delavski tisk.

Že doslej smo se vedno trudili, da ustrezamo potrebam socialističnega gibanja. Objavili smo dogodke in jih ocenjevali, prinašali smo teoretična razmišljanja, ki naj utrjujejo razredno zavest med bralci. Oboje je potrebno. Naš bralec mora poznati dogodke, razvoj, znati pa jih mora tudi kritično presojati, da se ne vjame v blesteče fraze kapitalističnih imperialistov, ki izvajajo pritisk na vse odvisne časopisje, da jim poje slavo ter na dolgo in široko opisuje parade nasilnikov in poveličuje diktaturo in diktatorje. To je sistem in maskiranje resnice.

Naš tisk je delavski, je neodvisen in ne prejema podkupnin ali podpor.

Piše po svoji vesti in resnico. Pri tem načelu ostane tudi v bodoče.

Trikratna izdaja tedensko pa ima še prednost, da bo »Delavska Politika« lahko več in obsežnejše poročala. Več bo poročala o dogodkih in razvoju ter bolj sproti. Vztrajala pa bo tudi v boju za svobodo tiska in svoboščine sploh.

Naši bralci in zaupniki naj sprejmejo to obvestilo z zadoščenjem.

Vsi pojdimo na delo, da se naš list razširi med delavstvom in javnostjo še bolj! In če se to zgodi, bomo s ponosom zrli na svoj list in na socialistično miselnost v Sloveniji ter dostojno poslavili letošnji prvi majnik.

Romunski kmetiški voditelj dr. Maniu brez svojega glasila. Romunske oblasti so prepovedale izhajanje tudi glasila kmetiške stranke »Romania Nuoa«, ki jo je vodil znani demokratični politik dr. Maniu.

Strokovne organizacije na Švedskem

Švedsko delavstvo nam bodi vzgled

Kaj nam je povedal švedski delegat s. Sölvén na zagrebškem strokovnem kongresu

V avgustu letos praznuje švedsko delavsko strokovno gibanje svojo 40letnico obstoja. To gibanje je približno enako staro kakor naše ali vendar je velika razlika med obema gibanjima.

Švedske organizacije so imele

izpočetka 37.000 članov, danes jih imajo 850.000.

Samo v letu 1937. se je število članov **pomnožilo za 11 odstotkov.** V vsej državi je nad **7100** organizacij, ki so podeljene na 42 strokovnih in industrijskih zvez. Kako veliko je to število organiziranih delavcev, se vidi, če vemo, da ima Švedska le 6,300.000 prebivalcev, torej je več kot polovico manjša kakor Jugoslavija.

Strokovno gibanje je na Švedskem najmočnejša organizacija v deželi.

V primeri s prebivalstvom pa tudi **največja organizacija na svetu.** Organiziranega je 21 odstotkov vsega prebivalstva, ki je sposobno za delo ali 13.5 odstotkov vsega prebivalstva.

Razen strokovnih organizacij amsterdamske smeri je na Švedskem nekaj reformističnih strokovnih organizacij, ki pa imajo vse skupaj le okoli 20.000 članov. Nerazredne strokovne organizacije štejejo le okoli 30.000 članov.

Švedske strokovne organizacije smatrajo za svojo nalogo predvsem

ureditev delovnih in mezdnih pogojev s kolektivnimi pogodbami.

Moderna kolektivna pogodba postaja težišče strokovne akcije. V industriji so tarifne pogodbe naletele na splošno priznanje, toda tudi v gozdnem gospodarstvu in kmetištvu ter prometu in trgovini prihajajo kolektivne pogodbe bolj in bolj v prakso. Iz načelnih razlogov kolektivne pogodbe kot formo v delovnih odnošajih odklanjajo edino trgovski pomočniki in uradniki. Toda tudi ta odpor je že marsikje odpravljen. Pravna veljava tarifnih pogodb pa je zajamčena s posebnim zakonom iz leta 1928.

Sedaj je

v veljavi okoli 10.000 kolektivnih pogodb, ki veljajo za 43.000 delodajalcev in okoli 730.000 delavcev.

Delovni pogoji so potemtakem utrjeni s tarifami za 87 odst. članov strokovnega gibanja.

Ta razvoj je stalno spremljalo intenzivno organizacijsko delo. Priznati pa je treba, da smo na Švedskem imeli izredno ugodna tla za delo. Prastara nacionalna samostojnost, več kot sto let miru od zunaj, plemensko, jezikovno in religijsko enotnost, homogenost prebivalstva, politične svoboščine, predvsem neomejena svoboda koalicije, vse to so bili jako ugodni pogoji za pravilni razvoj socialnih odnošajev v Švedski, to so bili pogoji, ki so našemu strokovnemu gibanju koristili.

Delavec, ki je l. 1913 prejemal 100 švedskih kron, zasluži danes 150 kron.

Indeks realne dnine, ki je z letom 1913. ugotovljen na 100, se je zvišal 1937. za industrijske delavce, moške, ženske in mlade delavce, na 150. To se pravi, delavec kupi dandanes eno tretjino življenjskih potrebščin več, kot l. 1913. Za časa minule konjunkturne krize je nivo dnine padel, ali spričo vladne politike, da odpravi posledice krize, padec ni bil tako velik kakor v drugih deželah. Izboljšanje konjunkture lahko presojamo po številu **nezaposlenih: sedaj jih je 20.700, dočim jih je bilo 190.000 začetkom leta 1933.**

Socialna zakonodaja

Švedske je izredno obsežna; ta zakonodaja urejuje delovni čas, delavsko varstvo, zavarovanje za bolezen in nezgodo, nezaposlenost, zavarovanje najemnikov v slučaju delovnih sporov. Zakonita je tudi pravica koalicije in javne diskusije in končno arbitraža v sporih glede delovnih odnošajev.

Povečana odgovornost in moč strokovnega gibanja v naši deželi je zahtevalo tudi, da smo morali izpremeniti stališče proti mnogim problemom. Težnja po splošni centralizaciji je ono, kar naše švedsko gibanje najbolj karakterizira. V zadnjem času zlasti študiramo odnos strokovnih organizacij napram gospodarskemu življenju. Gre

za izdelavo pozitivnega gospodarskega političnega programa,

ki naj obenem obseza najširšo kontrolo nad celokupno gospodarsko produkcijo. V tem kompleksu je tudi problem omejevanja gospodarskih sporov in regulacija konfliktov v področju delovnih odnošajev. N. pr. vprašanje odpuščanja delavcev iz posla itd. Namen tega je, da se delovni trg čimbolje organizira in da se državna intervencija opira na tako zakonodajo, ki zadovoljuje obe strani

V teh navedbah in opisu strokovnega gibanja na Švedskem se zrcali izrazita zavest odgovornosti ne le med delavci, ampak tudi med ostalim prebivalstvom z ozirom na splošne interese družbe.

Francosko-italijanska pogajanja za sporazum

Gre tudi za zadušenje protifašistične propagande

Pogajanja med Francijo in Italijo za sporazum so se pričela. Pogajanja se nanašajo na Tanger (enakopravnost Italije v mednarodni coni), na konvencijo iz l. 1896. glede Tunisa v prid Italije, na soseščino Libije in Tunisa, na ureditev meje med francosko Somalijo in Abesinijo, železnico Džibuti—Adis-Abeba, sodelovanje v zaledju Libije, italijanske emigrante v Franciji, katerim hočejo zamašiti usta, protifašistično emigracijo, utrditev sredozemske obale, kolonijsko trgovino in vojno brodovje.

Primanjkljaj v naši trgovini z inozemstvom

Za 137.7 milijonov več uvozili kot izvozili.

V prvih treh mesecih letošnjega leta je znašal izvoz iz naše države 1173.3 milijonov dinarjev, uvoz pa 1311.5 milijonov dinarjev, torej je bil uvoz za 137.7 milijonov dinarjev večji kot izvoz. Napram lanskemu letu ob istem času je nazadoval izvoz za 159.4 milijone dinarjev ali za 12 odst.

Nazadovanje izvoza ne bo imelo ugodnih posledic. Poslabšanje trgovske bilance, kakor se pravi temu, je vedno znamenje nazadujočega blagostanja, zlasti, ako se primanjkljaj v izvozu čez leto ne bo odpravil.

Občinske volitve v ČSR

se bodo izvršile postopoma.

Občinske volitve v ČSR se bodo vršile še letos. 22. in 29. maja bodo volitve v okrajne odbore v Pragi in v 130 občinah, ki leže deloma tudi v nemškem jezikovnem ozemlju. — Ostale občine bodo volile šele jeseni.

Osemurnik v zagrebških trgovinah

Minimalne mezde po kolektivni pogodbi po din 800 do din 1000 mesečno

Med zagrebško trgovsko in obrtno zbornico ter zastopniki nameščencev je bila sklenjena kolektivna pogodba, po kateri znaša minimalna mezda najmanj din 800 do din 1000 mesečno.

Obenem se je uvedel v trgovski stroki v Zagrebu osemurni delavnik.

Če primerjamo ti dve novi določbi z razmerami v Sloveniji, se moramo kar začuditi, kako morejo naši trgovski nameščenci mirno prenašati dolgi delovni čas in pogosto plače po din 300 do din 600 mesečno. Kriva je temu predvsem nebrižnost za svoj socialni položaj in pa tudi nebriga za nameščensko organizacijo.

---

100 orjaških bombnikov je naročila Anglija v Zedinjenih državah. — Okoli 500 bombnikov bo naročila tudi Francija.

Boji v Kataloniji trajajo dalje ob uspešnem odporu vladinih čet

Nacisti še vedno poskušajo z nadaljevanjem svojega prodiranja, ki pa postaja vedno bolj počasno in se boji vrše na več točkah fronte že z menjajočo se srečo.

Na svojem prodiranju iz Katalonije v pokrajino Castellon, z glavnim mestom istega imena ob morski obali, so dospeli nacisti do 45 km oddaljenosti in zavzeli mesto Alcala de Chrisvert, ob morski obali. Od tega mesta poteka sedaj fronta v loku proti severu mimo San Mateo in Morelli, kjer se zaobrne proti Teruelu. Nadaljnje prodiranje v tem odseku je postalo za naciste zelo negotovo, ker so vladine čete začele s protinapadi.

V dolini reke Ebro (ki teče skozi Saragosso) in se pri Tortozi, deleč mesto v dva dela, izliva v morje, je položaj neizpremenjen. Nacisti so utaborjeni na desnem, republikanci na levem bregu in sicer od Tortoze pa do izliva reke Segre v Ebro (severozapadno od Tortoze). Fronta poteka nato v dolini reke Segre proti severu v Pireneje, kjer se bijejo boji pri Ballaguer in še severneje pri mestecu Tremp. Poskus nacistov, da pridejo na severu do meje samostojne republike Andore, se ni posrečil.

Na ostalih bojiščih ni ničesar pomembnega.

Pol milijona mrtvih

Vojna, ki so jo pričeli španski generali, je zahtevala doslej vsaj pol milijona mrtvih. Koliko pa bo invalidov, vdov in sirot, kdo bi vedel.

General Miaja 60 letnik

Slavni branilec Madrida, general Miaja je dopolnil 20. aprila 60 let. — General je sin delavca v orožarni v Oviedu. L. 1914. je bil major, l. 1922. je postal general. Klerikalni vojni minister Gil Robles ga je svoj čas odstavil kot poveljnika 1. divizije in ga poslal v Lerido v Kataloniji. V prvi vladi ljudske fronte je bil vojni minister, to mesto je zopet prevzel, ko so se dvignili generali s Francom na čelu proti republiki. Dne 6. novembra 1936 je bil imenovan za branilca Madrida in je svojo nalogo sijajno rešil. Politično ne pripada general nobeni stranki. Pač pa je bil vedno neustrašen borec za resnico in pravico. — Mnogo se je pečal z znanstvenimi študijami in je bil predsednik zedinjenja naravoslovcev in geografov.

Sin edinec je bil poročnik. V bojih pri Talaveri so ga vjeli nacisti in od tedaj ni več sledu o njem.

.....

Japonci so v skrbeh

in poskušajo Kitajce potisniti s protiofenzivo

Vojna na Kitajskem zelo skrbi Japonce. Gotovo je, da se Japonci ne bodo podali kar tako in bodo poskusili z vsemi silami obrniti vojno srečo v svoj prid. Toda dolgotrajna vojna ne prinaša blagostanja in japonska vlada je v neprilikah. Vojno navdušenje opada, rastoče število mrtvih vpliva na razpoloženje naroda. Kitajci pa tudi ne mislijo nato, da bi se predali.

Hudi boji divjajo na srednji fronti v pokrajini Šantung, ob cesarskem kanalu, pri mestih Lingyi in Yihsieu. Na tej fronti so Kitajci pretekli teden hudo pritiskali Japonce in jih tudi potisnili daleč nazaj. Sedaj so Japonci dobili ojačenja in so na tem, da odvzamejo Kitajcem, kar so le-ti pridobili.

V bojih med Kitajci in Japonci igrajo letala veliko vlogo. Kitajci imajo sedaj že mnogo letal, kar se Japoncem zdi zlasti opasno.

Tudi Nemčija je napravila poklon Kitajcem

Izid vojne na Kitajskem se zdi negotov tudi Nemcem, ki so zavezniki Japoncev. Da bi Nemci to bolje razumeli so razglasili, da je Čangkajšek, vrhovni poveljnik kitajskih čet framazon, katere v Nemčiji, kot silno opasne ljudi zapirajo.

Te dni pa je javnost iznenadila vest, da je Nemčija poklonila Kitajski precej sanitetnega materijala. Ta poklon pomeni, da Nemci ne računajo na absolutno zmago Japoncev.

Doma in po svetu

Jugoras. V Beogradu se je vršil ob pravoslavnih velikonočnih praznikih, v pondeljek, dne 25. aprila prvi kongres Jugorasa. Na katerega je prišlo po poročilu »Slovenca« 50.000 delavcev iz vse države, številne deputacije, pa celo iz Slovenije. Na shodu sta govorila predsednik vlade dr. Stojadinović in pa minister Cvetković. Dr. Stojadinović je govoril o velikem gospodarskem delu vlade, ki izvaja razumno industrijalizacijo. O razmerah je dejal: »Danes je bolje kot pred tremi leti, a takrat je bilo zelo slabo. Zato je današnje »bolje« bolje v primeru z onim takratnim »slabo«. Jaz pa mislim, da vi delavci ne smete slabo živeti. Ne smete živeti ne bolje od slabega . . .« Svoje stališče do socializma in komunizma pa je označil tako-le: »To so tisti, ki se zavzemajo za načelo: čim slabše tem boljše, kajti samo v nezdravem in obupnem miljeju, kakor na kakšnem gnojišču, uspeva tisto, kar se imenuje socializem ali komunizem.« Zborovalci so viharno ploskali in vzklikali: »Živel dr. Stojadinović! Živel balkanski Bismark!« Za dr. Stojadinovićem je govoril minister dr. Cvetković, ki je orisal veliko socialno delo vlade. — Nato se je vršil sprevod, v katerem so nosili velik kip dr. Stojadinovića, ki so ga ulili v kragujevškem vojnem arzenalu.

Pogajanja za kolektivno pogodbo v stavbinski stroki so bila prejšnjo sredo v Ljubljani prekinjena. Delod. zastopniki so se teh pogajanj le deloma udeležili (niti Maribor!). Pristali so stavbeniki na 10 odst. zvišanje mezd kakor že na prejšnjih pogajanjih. Zidarski mojstri pa so izjavili, da zvišajo mezde za 25 par na uro. Novih pristankov pa niso hoteli priznati. Zastopniki organizacije z ozirom na sklepe nedeljskega shoda niso mogli pristati. Zato so bila pogajanja prekinjena. Stavbinski delavci bodo o svojem stališču še sklepali ter bodo, preden nadaljujejo svojo akcijo počakali na zakonito posredovanje banske uprave.

Le kako naj to razumejo otroci? V naših šolah je vedno kaj novega. Doslej so se vsa leta učili otroci šteti dvajsetdva, dvajsettri, stotridesetpet itd., sedaj so s to prakso prekinili in otroci morajo šteti dva in dvajset, tri in dvajset, sto pet in trideset itd. — Do včeraj je bilo prvo prav in drugo narobe, danes pa je drugo prav in prvo narobe.

2595 milijonov dinarjev depozitov in denarja nedoletnih se je nabralo v državni hipotekarni banki. Kakor znano, javne ustanove ne smejo nalagati svojega denarja v drugih zavodih kot v Državni hipotekarni banki v Beogradu. Tja mora tudi ves denar, ki ga kdo založi pri javnih ustanovah (depoziti), denar nedoletnih iz naslova zapuščin itd. Tega denarja se je zbralo doslej v Beogradu 2595 milijonov dinarjev; v tej svoti je gotovo znatno udeležena Slovenija in naše hranilnice bi bile vesele, ako bi lahko s tem denarjem razpolagale. Državna hipotekarna banka pa bo sedaj ta sredstva najbrž porabila za naložbo v obveznicah 4 milijardnega državnega investicijskega posojila. Ker se bo posojilo obrestovalo po 6 odstotkov, banka pa najbrž plačuje vložnikom precej nižje obresti, bo lepo zaslužila. Pri banki pa ni udeležena samo država, ampak tudi bogati privatniki, ki posedujejo znatne pakete akcij.

Umrl je največji bogataš v nemški socialni državi Arthur Krupp, lastnik ogromnih tovarn za izdelovanje orožja. [illegible]

Vsedržavno zborovanje nemških bankirjev. [illegible] - Pravkar čitamo v nemških listih, sicer ne na prvi strani, pač pa v gospodarski rubriki, da se bo vršil 10. in 11. maja vsedržavni kongres bankirjev v Berlinu.

V Nemčiji manjka železa, zato so sklenili, da bodo nadomestili vse pločevinaste poštne nabiralnike z lesenimi. V vojni je veljala parola: Zlato sem dal za železo, sedaj, železo sem dal za les.

Ponižanje Dunaja. Nemške oblasti so sklenile, da bo sedež upravnih oblasti Vzhodne marke (bivše Avstrije v Lincu in ne na Dunaju, čeprav ostane Dunaj glavno mesto. Ukrep ima taktičen pomen, ker je Dunaj delavski in preveč zaveden.

V Sovjetski Rusiji bodo volitve v vrhovni sovjet dne 26. junija. Republika je razdeljena na 727 volilnih okrajev.

Amerika za nove vojne ladje. Senat Zedinjenih držav je odobril kredit za nove vojne ladje v znesku 1156 milijonov dolarjev. V našem denarju znaša ta kredit 53 milijard dinarjev. Če ta znesek žrtvujejo Amerikanci za »šport«, so pa res velikodušni.

25 let Socialistične delavske sportne internacionale

Ustanovljena 10. maja 1913

V Gentu v Belgiji so se zbrali dne 10. maja 1913. odposlanci delavskih telovadnih in sportnih organizacij iz Nemčije, Avstrije, Anglije, Francije in Belgije in so ustanovili odbor socialistične delavske sportne internacionale.

Proslava 25 letnice obstoja SDSI bo združena z IX. kongresom internacijonale, ki se bo vršil od 27. do 29. maja t. l. v **Amsterdamu.**

Kongres bo med drugim določil tudi mesto, v katerem se bo vršila prihodnja delavska olimpijada.

Delavska radijska oddajna postaja na Nizozemskem

Važno propagandno sredstvo organiziranega delavskega gibanja

Nizozemske svobodne delavske strokovne organizacije imajo svojo radijsko postajo, ki podaja vsak teden petdeset ur predavanja in razvedrilne točke o delavskem programu in v duhu delavskega gibanja.

Po drugih deželah se delavski socialistični politiki in kulturni delavci poslužujejo drugih javnih postaj. Nobene ovire ni v demokratičnih deželah. Le zakrknjena reakcija te svobode ne more umeti.

V težkih časih lep razvoj svobodnih strokovnih organizacij

Od 22.000 v l. 1929. na 56.000 v l. 1937.

Zedinjena delavska strokovna zveza Jugoslavije (URSSJ) je tudi v dobi gospodarske krize in drugih neprilik jako lepo napredovala. Iz poročila na kongresu zveze v Zagrebu posnemamo tele podatke: Leta 1929. je štela zveza 22.114, 1932. že 29.293, 1935. 37.572 in 1937. pa 56.222 članov. V to število pa niso všteti nezaposleni delavci, ki ne plačujejo članarine. Teh je okoli 40.000.

Te številke pričajo, da imamo v Jugoslaviji domala sto tisoč delavcev in nameščencev v svobodnih delavskih razrednih strokovnih organizacijah ter, da so le te organizacije prave predstavnice jugoslovanskega delavstva.

Amerika ne da helija za nemške zrakoplove. Vlada Zedinjenih držav je izjavila, da ne pusti izvažati plina helija, ki ga pridobivajo v Ameriki, v Nemčijo za polnjenje Zeppelinov, ker Nemčija ne nudi jamstva, da ga ne bi upotrebljala za vojne svrhe.

Pristopajte k društvu za vpepeljevanje mrličev

»OGENJ«

MARIBOR

oskrbuje za umrle vpepeljitev v krematoriju v Gradcu. Sprejemnina, enkratna po starosti in mesečna članarina Din 15.—. Razen tega nimajo člani s pogrebom nobenih stroškov. Zahtevajte pravilnik na:

„Ogenj", Maribor, Koroščeva ulica 8

Friedrich Karinthy:

PLIN

»Nak, že ob samem čitanju se začne človeku vzdigovati,« je dejal tujec in odložil časopis.

Pogledal sem ga in opazil, da se je zgražal nad istim člankom kakor malo poprej jaz. Kot idealist sem postal takoj prijateljski razpoložen do njega.

»Kaj ne?« sem mu zaklical. »To je strašno. S kakšnim cinizmom govori o taki stvari.«

»Res je. Na uboge ljudi, ki bi s tem izgubili vse, na te ljudi ne pomisli menda živ krst.«

»Na ljudi! Kako resnično!« sem se zavzemal. »Vidim, da gledate na stvar enako kakor jaz z višjega stališča, kot na vprašanje človeštva, ali recimo, človečanstva. Z vso pravico. Saj to je naravnost strahotno, ta plinska vojna, ki jo imajo v načrtu. In ta strahotna premišljena suha stvarnost, s katero govori ta pisec tega članka, ta vojaški ali vrag vedi kakšen strokovnjak o tem! Kakor da bi šlo le za kemijo ali fiziko, ne pa zato, da s temi plini lahko zatreš cela mesta v pol ure, vse živo, od človeka do miši.«

Tujec je udaril po mizi.

»Le kako pridejo ljudje do tega? Smešno! Na to, kaj bo potem, menda sploh ne mislijo!«

»Zelo resnično. Iz razvalin lahko vzcvete novo življenje le, če razdirajoča moč ni zatrla tudi klice. Vihar lahko tudi čisti, ogenj pa zna le uničevati.«

»Klice, saj, saj, klice!« je zaklical navdušen. »Tudi klice ubijejo plini, tudi klice s kostmi in kožo, z zalego in zarodom, če se smen tako izraziti.«

»Prosim, prosim.«

»In od česa naj potem, če smem vprašati, živimo?«

»Živimo! Saj sploh ne gre za to, od česa, ampak kratko malo: Če bo sploh kaj ljudi, ki bodo preživeli tak množični umor, ki bodo odnesli zdravo kožo poginu.«

Odmahnil je. »Ah kaj, za ljudi me ne skrbi . . . Se bodo že kam skrili, nataknili si bodo plinske maske, nič hudega se jim ne bo zgodilo, saj vemo, kakšni so ljudje . . .«

Presenečeno sem bolščal vanj.

»Za ljudi vas nič ne skrbi? Za koga pa vas potemtakem skrbi?«

»Za koga? za stenice, dragi moj — moja branša je zatiranje mrčesa?«

(Prevedel M. Klopčič.)

Iz naših krajev

Zagorje ob Savi

Težka nezgoda v Kotredeškem rovu

V sredo, dne 20. t. m. je v Kotredeškem rovu zasulo rudarja s. J. Podjeda, ki je dobil težke notranje poškodbe. Prepeljali so ga v bolnico in je upati, da bo okreval. Pri tej priliki javno vprašujemo, zakaj je izmed vseh ostalih rudnikov ravno na tem obratu največ smrtnih in težkih poškodb? Izgleda, da tukaj ni nekaj v redu, da zahteva po storitvi ni v skladu s potrebo varnosti in previdnosti pri delu. Tu bo morala rudarska oblast potrebno ukreniti, da bo varnost življenja rudarjev zasigurana vsaj tako, kot storitev. Vi, rudarji, pa bodite res rudarji in ne delavci brez možgan!

Litija

Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe. Ravno tisti, ki bi morali upoštevati to zapoved, jo kršijo. Tu pri nas je obrtnik in posestnik, krščanski mož in seveda tudi njegova žena, ki se požvižgata na to zapoved. Njegov pomočnik in učenec morata delati od rane zore pa do noči in namesto, da bi dobila za svoj trud primerno plačilo, ju pa mojster nahruli z raznimi psovkami. Učenec mora opravljati še hišna in poljska dela. Pri takih dohodkih, kakor jih ima g. mojster, bi si lahko najel služkinjo, da ne bi bilo treba učencu, kadar pride izmučen domov, še doma opravljati zanj neprimernih del. Zavedajte se, g. mojster, vaše dolžnosti do bližnjega.

Velenje

Zopet nesreča na žagi. Na veliki petek se je pri Detičekovem podjetju ponesrečil mladoletni Rak, sin vpokojenca bratovske skladnice, na roki. Radi pogostih obratnih nezgod pri tem podjetju, ki zaposluje tudi otroke izpod 16 let, bi bila nujno potrebna temeljita revizija s strani merodajnih faktorjev in prepoved dela pri strojih nekvalificiranim delavcem.

Rudarji so mu jo podkurili. Pred 14 dnevi se je mudil v trgu nek zelo ugleden gospod iz Maribora s svojo milostivo gospo soprogo. Slabo vreme v pondeljek ga je prisililo, da sta se zatekla v neko boljšo gostilno. Pri sosednji mizi so sedeli delavci nekega industrijskega podjetja ter razpravljali o krivicah, ki se jim godijo. Eden je omenil, da bo najel advokata v neki tožbi. Njegov prijatelj mu je svetoval, da se naj obrne na nekega advokata iz Maribora, češ, da bo gotovo v tožbi uspel, če se bodo njegove trditve izkazale pred sodjščem kot resnične. V pogovor se je zapletel navzoči gospod rekoč: »Ali ste tudi v Velenju tako neumni, da bodete tega h..... podpirali? Ta h..... je že marsikaterega dobrega gospoda s svojimi tožbami popolnoma uničil, delavci so pa bili odpuščeni!« V gostilni se je slučajno nahajal naš dopisnik, ki je v kotu sede obračal »Jutro« in »Slovenca«. V teh krajih so namreč večini ob zadnji spremembi režima odpovedali »Jutro« in naročili »Slovenca«, boljše gostilne pa imajo naročena oba, da ni zamere na nobeni strani. Naš dopisnik je Mariborčanu temeljito izprašal vest, pri čemur se je ugotovilo, da niti on, niti njegova milostljiva ne poznata niti obrtnega zakona, niti nobenega drugega socijalnega zakona, čeravno imata stalno zaposlenih 5 do 10 delavcev zavezanih zavarovanju. Pri tej priliki se je tudi ugotovilo, da je bil dotični gospod v neki pravdi kaznovan na večji denarni znesek, plačilo odškodnine delavcu in plačilo vseh stroškov. Jezen je vtaknil v žep »Slovenca«, plačal račun in izginil. Prejšnja leta je čital »Jutro«, sedaj pa, kakor je bilo posneti iz njegovega govora, »Jutrovcev« ne mara. Po odhodu gospoda, je navzoči naročnik pojasnjeval težkoče, s katerimi se mora boriti delavski list in dokazoval, kako se je baš v tem primeru pokazalo, da bi take očitke lahko zavračali z listom »Delavsko Politiko«, če bi se posrečilo s požrtvovalnostjo spraviti list do tega, da bi izhajal tri ali večkrat tedensko.

Tiskovni sklad. Na predavanju v Hrastniku v nedeljo, dne 24. t. m. sta zbrala ss. Urlep Gvidon din 42.25 in Oberčkal Ivan din 55.50, skupaj torej din 97.75. **Maribor:** Kaube K. din 30, Koren din 10, Žniderščič din 30, strojniki in kurjači din 10.

Maribor

Delavke! Nameščenci! Delavci!

V soboto, dne 7. maja t. l. se bo vršila v veliki dvorani pivovarne **‚Union‘**

MAJSKA AKADEMIJA

na kateri bodo sodelovala vsa delavska kulturna društva v Mariboru.

Opozorite na to važno prireditev vse sodelavce!

Zborovanje zaupnikov

mariborskih strokovnih organizacij se je vršilo v nedeljo, dne 24. t. m. Bilo je zelo dobro obiskano. Otvoril je zborovanje s. Bibič. Na zborovanju je podal poročilo tajnik KMO s. Vidovič o kongresu URSSJ, s. Eržen in Petejan sta govorila o pomenu delavske izobrazbe in tiska. Razgovor je bil tudi o pripravah za majsko akademijo, ki bo 7. maja pri Unionu. Zaupniki so sprejeli vstopnice v predprodajo in nalog, da izvedejo agitacijo. Razen tega se je priglasilo še 14 novih naročnikov na »Delavsko Politiko«.

Skioptično predavanje. V sredo, dne 27. t. m. bo priredila »Vzajemnost« zelo zanimivo predavanje s skioptičnimi slikami. Predaval bo o **vtisih iz Londona g. Šumljak Ivan,** učitelj na meščanski šoli. Enako predavanje se je že vršilo v Ljudski univerzi v Mariboru in v Studencih, kjer je izredno dobro uspelo.

Užaljena »Kreditna zadruga«. Pred apelacijskim sodiščem v Ljubljani je končala te dni obširna tožba »Kreditne zadruge uslužbencev drž. železnic z. o. z., ki jo vodi gosp. R. Tumpej, katera je tožila železniškega uradnika g. Artiča in še enega tovariša, radi prestopka žaljenja časti. Artič in tovariš sta baje decembra 1936 govorila okrog, da je Tumpejeva kreditna zadruga v slabem stanju in ju je radi tega Kreditna zadruga tožila kar pred okrožnim sodiščem radi klevete, češ, da jo hočeta tožena gospodarsko upropastiti. Vodila se je dolgo preiskava pred preiskovalnim sodnikom in je bila končno vložena obtožnica, v kateri je zahtevala Kreditna zadruga strogo obsodbo Artiča in tovariša, češ, da se jima dokaz resnice ni posrečil ker je baje v času krize tudi Mestni hranilnici manjkalo gotovine, i. t. d. Artič pa se je s tovarišem proti obtožnici pritožil na apelacijsko sodišče, ki je pritožbi nedavno ugodilo in odločilo, da se obtožba sploh ne dopusti, ker Kreditna zadruga, ki ni živa oseba, sploh ne more biti žaljena in po zakonu tudi ne tožena. Takozvane »juridične« osebe lahko tožijo radi žaljenja časti ali klevete le s tiskovno tožbo, če bi bile žaljene potom tiska. »Kreditna zadruga« mora sedaj plačati tudi vse nastale stroške. So minuli časi, ko so imeli gotovi gospodje srečo s svojimi tožbami. Veter se je obrnil in sreča je opoteča, pravijo.

Vstopnice za majsko akademijo, ki se bo vršila dne 7. maja v veliki unionski dvorani, se dobe v **tajništvu KMO, pri zaupnikih in upravi našega lista,** na kar opozarjamo vse delavce in delavke. Priskrbite si vstopnice že v predprodaji. Vstopnina znaša din 10, 8 in 5, stojišče pa din 3.

Na dvajset let robije sta bila 25. t. m. obsojena morilca Dolničarja in Gorupove, Šajtegel in Bevardi. Ker sta dejanje izvršila, ko še nista bila stara 21 let, ju niso mogli obsoditi na smrt.

Težka nesreča v Mariborski livarni se je dogodila v pondeljek, dne 25. t. m. Delavec Sinkovič in inž. Ortner sta bila zaposlena z izdelovanjem medeninastih palic v stiskalnici. Kovina je bila preveč razgreta in je pri dotiku s hladnim železom eksplodirala Sinkoviču in inž. Ortnerju v obraz. Oba sta dobila strašne opekline in je nevarnost, da bosta oslepela. Inž. Ortnerja so prepeljali v bolnico v Gradec, Sinkoviča pa v mariborsko bolnico.

Tako brezobzirnost je treba kaznovati. Apel na policijsko predstojništvo. V nedeljo, dne 24. t. m. se je zahotelo lastniku konjskega hleva v Kolodvorski ulici, da je izpremenilo to ulico v neke vrste dirkališče za svojega divjega konja, ki ga mora šele ukrotiti, da bo sposoben za ježo ali vprego. Okrog pol 2. ure popoldne, ko gre skozi to ulico največ ljudi na kolodvor, je pripeljal krotilec konja na uzdi iz hleva. Ko je stopil konj, ki je že tedaj skakal in se vzpenjal, na cesto, je gospodar počil z bičem. Čim je konj začul pok, se je obnašal kot pobesnel, zdivjal je po ulici, se postavljal zdaj na sprednje, zdaj na zadnje noge, skakal proti trotoarju in bil z nogami okoli sebe, da so pasanti preplašeni bežali na vse strani. Med njimi so bili pa tudi taki, ki niso mogli bežati, ampak so stali, trepetajoč po vsem telesu, naslonjeni ob zid in čakali, kdaj jih bo zadelo konjsko kopito. Krotilec je le z naporom vseh sil — konj ga je večkrat dvignil na uzdi v zrak, ko se je postavil na zadnje noge — obdržal divjo žival, ki bi bila sicer zdivjala po cesti in pohodila vse, kar bi ji prišlo naproti. Ta blazna dirka s konjem po cesti je trajala precej časa in kadar je krotilec pripeljal konja po ulici mimo dvorišča, že je zopet počil bič in konj je znova podivjal. Objestne lastnike konjskih hlevov, ki si v teh težkih časih lahko dovolijo tak luksuz, je treba podučiti, da mestne ulice niso poskusna dirkališča za krotenje divjih konj. Radi ogrožanja zdravja in življenja pasantov ter prometa, naj policijsko predstojništvo uvede preiskavo in krivca občutno kaznuje, kakor zasluži.

Strojniki in kurjači, pozor! Udeležite se dne 8. maja članskega sestanka, ki se bo vršil ob 9. uri dop. v Delavski zbornici. Poročilo delegata iz Ljubljane. Za vse člane udeležba obvezna! Obravnavale se bodo zelo važne zadeve. — **Odbor.**

61 redni letni občni zbor Hranilnega in posojilnega društva delavcev v Mariboru se je vršil dne 13. aprila ob veliki udeležbi članov v Gambrinovi dvorani. Občnemu zboru je prisostvoval tudi tajnik Zveze gospodarskih zadrug Jugoslavije v Ljubljani s. Kobler. Iz poročil funkcijonarjev je bilo razvidno, da se ta hranilnica lepo razvija. Za načelnika zadruge je bil ponovno izvojen s. Ingolič Rupert.

Celje

Rubeži se množe. Vsled nepravilnega tolmačenja novega zakona, odnosno uredbe o rubežu mezde rudarjev, je bilo tudi cinkarniško delavstvo težko prizadeto, saj so mnogi prejeli na plačilni dan samo prazne kuverte, ker je bila mezda zarubljena po raznih trgovcih. Na pritožbo prizadetih delavcev je okrožno sodišče v Celju razveljavilo sklep sodišča I. stopnje s pojasnilom, da mezde rudarjev niso rubljive. Čudimo se, da podjetje vkljub temu odteguje še v naprej mezde delavcem. Ker je vsled tega nastala med prizadetimi delavci velika beda in obup, bi bilo pač pravilno, da se sklepe višjega sodišča upošteva ter tako odpravi nepotrebno razburjenje. (Dopis smo prejeli pred dobrim tednom. Mogoče vodstvo Cinkarne sedaj že upošteva razsodbo Stola sedmorice, ki je dokončna. Op. ur.).

Nameščence je treba zavarovati. Stol sedmorice v Zagrebu je potrdil sodbo okrožnega sodišča v tožbi vdove po trgovskem nameščencu C. F. proti Trgovskemu domu R. Strmecki radi plačila cele pokojnine, ker tvrdka Strmecki svoječasno svojega uradnika, trgovskega deklaranta F. ni prijavila v pokojninsko zavarovanje. Tvrdka Strmecki mora sedaj plačati na roke pokojninskega zavoda za nameščence znesek din 132.000, da bo dobivala vdova pokojnino in še posebej okrog 30.000 din za otroke. Pravda je velike principijelne važnosti, ker je ravno v Celju še več takšnih revežev, ki niso bili pravilno zavarovani pri pokojninskem zavodu, ker delodajalci prijavijo marsikaterega uslužbenca kot trgovskega pomočnika mesto za uradnika, samo, da se izognejo plačevanju pokojninskih prispevkov. Predmetna pravda je trajala skoro 1 in pol leta in je šla skozi vse tri instance.

Studenci pri Mariboru

Prvi letošnji koncert studenške »Enakosti«

Pevsko društvo »Enakost« v Studencih je priredilo dne 18. aprila svoj prvi letošnji koncert v **Limbušu.** Nastop zbora nas je znova prepričal, da ga je treba šteti med najboljše delavske zbore. Za izbrani spored lepih slovenskih pesmi, ki jih je odpel pod vodstvom zelo zaslužnega dirigenta s. Maksa Plevanča, je žel zbor veliko odobravanje. Vse, tako umetniške kompozicije, kot narodne popevke, je pel zbor z največjo fineso, občutkom in zanosom. Spored koncerta so obogatili mali harmonikarji iz Studenc. Kljub slabemu vremenu je bila dvorana nabito polna. Po koncertu so ostali obiskovalci na družabnem večeru, na katerem je zbor zapel še nekaj lepih pesmi. Želimo delavskemu pevskemu društvu »Enakost«, da bi še večkrat priredilo slične koncerte in da bi ostalo na višini, kakor je sedaj, vzpodbuden vzgled ostalim delavskim pevskim društvom. O. A.

Ruše

Vsi na krov! Točno vemo, koliko nas je, ki smo zavedni in ki vztrajamo ob najhujšem pritisku naših nasprotnikov, kateri upajo, da se bomo udali in klonili. Pa tega ne bodo dočakali in če nas še tako pritiskajo ob zid. Ker našega mišljenja nam ne more nihče iz glave izbiti, pa če ves svet narobe obrnejo. Kličemo vso mladino v naš krog. Opominjamo vse, kateri ste količkaj zavedni: ne hodite k našim nasprotnikom, kajti oni vas izrabljajo materijelno in politično! Zato pa: svoji k svojim! Ni prav, da v času, ko se vrše zborovanja, predavanja, sestanki in seje posedate doma ali po gostilnah in še celo v takšnih, ki nočejo naročiti našega lista »Delavske Politike«. Ne čakajte prekrižanih rok, ampak sodelujte. Sram bi nas moralo biti, ako bi pustili, da bi naj samo eni vse žrtvovali za dobrobit nas vseh! Zato pa, sodrugi, vzdramite se! V slogi je moč! Družnost! **S. A.**

Borovnica

Ustanovni občni zbor delavskega kulturnega društva »Vzajemnosti« se je vršil v nedeljo, dne 27. marca v prostorih gostilne Mavec v Borovnici. Občni zbor je otvoril in vodil predsednik pripravljalnega odbora s. Demšar Ivan. Po prečitanju in odobrenju društvenih pravil je spregovoril delegat zveze iz Ljubljane, s. Čebular, ki nam je v svojem govoru jasno orisal pomen, delo in cilje delavskih društev in nam želel v imenu zveze mnogo uspehov pri delu za povzdigo delavske izobrazbe in zavesti. Sledile so nato volitve društvenega odbora in je bil soglasno izvoljen sledeči odbor: Predsednik Demšar Ivan, namestnik Debevec Ivan, tajnik Žibert Anton, namestnik Repar Ivan, blagajnik Stražišar Pavle, namestnik Svete Franc; odborniki: Palčič Polde, Cerk Anton, Gradišnik Stane in Molk Janez; nadzorstvo tvorijo sodrugi: Rihar Franc, Repar Anton, Molk Jože. Pristopilo je lepo število članov in še vedno se priglašajo novi. Društvo bo gojilo predvsem dramatiko, šah, po možnosti petje, in ima tudi že izvežban tamburaški zbor. Odbor si bo prizadeval prirediti večkrat raznovrstna predavanja, kar je za delavstvo nujna potreba. Občni zbor je zaključil s. Demšar s pozivom, da vsi sodrugi krepko primemo za delo in uspehi nikakor ne morejo izostati. Družnost! (Čestitamo sodrugom v Borovnici, ki so tako krepko na delu za izobrazbo, v lepem številu naročniki »Delavske Politike« in razen tega tudi zavzeti za svojo strokovno organizacijo. Op. ur.).

Širite naš list!

Iz Španije

ALMADEN

Almaden, sredi marca 1938.

Med lepimi zelenimi in skalnatimi griči čepi malo mestece, z od daleč vidnimi štirimi dnimniki. Bežen pogled na mesto ne napravi na tujca nobenega vtisa. Ko pa stopaš po ulicah, te iznenadi živahno vrvenje ljudi. Ker sem opazil neobično mnogo mladih moških in to kljub vojnemu času, sem iz radovednosti vprašal nekega domačina za pojasnilo. Povedal mi je, da je tu največji živosrebrni rudnik na svetu, Almaden.

Ker je bila ravno nedelja, je delo počivalo, vendar sem želel videti rudniške naprave, zato sem se napotil proti rudniškim objektom. Kompleks rudnika ni ravno velik: nekaj večjih zgradb, dva velika in dva manjša dimnika ter šaht. Okrog nekdanje kapelice je sedelo nekaj priletnih moških; takoj sem si mislil, da so to stari veterani podzemlja. Stopim do njih, pozdravim, razdelim nekaj amerikanskih cigaret in to zadostuje, da si postanemo dobri prijatelji. Kmalu se razvije med nami živahen pogovor o vojni, politiki itd.

Ko so zaznali, od kod sem, so me obsuli z vprašanji, kakšno je življenje pri nas, kako živijo rudarji in drugi delavci, vse jih je zanimalo.

Potem se je obrnil pogovor na njihov rudnik Almaden.

Sedaj v vojnem času je zaposlenih 3000 delavcev. Dela se samo 15 dni v mesecu in to zaradi materijalnih in tehničnih ovir. Rudnik je precej globok, ima 14 hodnikov, kateri je vsak visok 13 m.

Mednarodni fašizem požira precej debele sline po tem rudniku, zato je na fronto pri Pozoblanci vrgel mnogo svojih tehnikov, da bi prodrli do tega kraja, ki jim je jako blizu.

Za časa monarhije so vladale v rudniku žalostne razmere. Svobodnih delavcev sploh ni bilo. Zaposleni so bili Marokanci, ki so se večkrat uprli izmozgavanju in pa revolucijonarji, ki so bili obsojeni na večletno robijaško delo v rudniku. Predno je kateremu potekla zaporna kazen, ga je naznanil rudniški prior, da noče izvrševati cerkvenih dolžnosti in da je uporen. To je zadostovalo. Da se poboljša, je moral ostati še naprej pri prisilnem delu pod zemljo. Robijaši so živeli samo pod zemljo, mnogo jih nikdar ni videlo sonca. Tisti, ki so hodili v cerkev, so lahko vsako nedeljo hvalili boga, da jim da gledati sonce vsaj vsakih sedem dni. Oni pa, ki se niso uklonili samostanu in verjeli, da bo kljub temu nekoč vzšlo sonce svobode, so ostali pod zemljo ter z mulami in konji delili grenko usodo teme.

Na vzvišenem gričku še danes stoji osamljen samostan s stolpom, iz katerega je še pred par leti pel zvon, ki je vabil robijaše pod zemljo na nedeljsko opravilo.

Fr. Malenšek.

Predavanje o socialni zaščiti v Vuzenici

Socialno izrabljanje in preganjanje našega delavstva ob meji

V Vuzenici se je v nedeljo, dne 24. t. m. vršilo v gostilni pri Jezeršku predavanje o socialni zaščiti, ki je privabilo izredno mnogo poslušalcev (med njimi je bilo celo par žen), ki so prišli po uro in celo dve uri daleč, kot n. pr. iz Dravč in od Sv. Primoža.

O socialni zaščiti in delavski organizaciji je govoril s. **Eržen** iz Maribora, ki je na poljuden način obrazložil mnogo določb socialno zaščitnih zakonov, ki jih delavci povečini ne poznajo in se zato z delavskim neznanjem okoriščajo delodajalci.

Glas organiziranega delavstva je prebudil tudi sužnje po žagah in pohorskih gozdovih. Glasniki socialne pravice pa so postali zlasti tisti delavci, ki so se že pred dalj časa seznanili z »Delavsko Politiko«, iz katere sedaj črpajo in prečitano razlagajo svojim sotrpinom.

Vladajo pa v Vuzenici

strašne socialne razmere.

Delavski zaščitni zakoni se na debelo kršijo. Zakon o minimalnih mezdah se izigrava. Žene so zaposlene pri delu, ki traja od ranega jutra do temne noči z zaslužkom — din 6 do din 8 na dan! Delavci delajo v lesni stroki po 12, 16, da celo 18 ur na dan za bagatelo. Plačilo nadur je neznana stvar.

Neki bogataš izven Vuzenice

zahteva od svojih delavcev, da svoj bori zaslužek puste v njegovi trgovini in gostilni,

kjer jim tudi izplačuje. Izplačilo pa vrši na svojem domu in se morajo delavci voziti k njemu ob nedeljah, namesto, da bi jim izplačal ob sobotah na licu mesta. Življenjske potrebščine prodaja svojim delavcem dražje, kot so v ostalih trgovinah, toda, kdor ne kupuje pri njem, za tega ni dela. Takih razmer ob meji bi oblasti ne smele trpeti, saj je to vse očitno protizakonito.

Za socialno zavarovanje se delavcem odtegujejo prispevki, v katerih je največkrat vračunjen tudi delodajalčev del.

Ko so nekateri delodajalci zaslutili, da se delavstvo giblje, so ukinili izdajanje mezdnih listkov, na katerih bi morali biti razvidni odtegljaji, tako, da je delavec sedaj dvakrat udarjen.

Komaj se je začelo šušljati o organizaciji lesnih delavcev, so

delodajalci že pričeli preganjati »upornike«.

Eden izmed njih je svojega delavca nahrulil, da se mora takoj pobrati, ker da takih ljudi ne trpi pod svojo streho. Ker je pri nas pravica organiziranja zaščitena, bo treba najbrž poklicati na pomoč državno tožilstvo, da bo mogotcu potom preiskovalnega sodnika izprašalo vest.

Ko je ta delavec bil odpuščen in je iskal drugo službo, je milostliva dotičnega mogočnika črnila delavca napram ženi novega delodajalca in ji zabičevala, da ga naj mož nikar ne sprejme v službo.

Te razmere kriče po razčiščenju.

Pozivamo zlasti OUZD, da z uradno revizijo skuša ugotoviti, kako se delavstvu odteguje prispevke. Potem pa je treba z drakoničnimi kaznimi poseči vmes, da bo kršiteljem delavskih zakonov prešlo veselje do takega početja.

S predavanjem so bili delavci zelo zadovoljni. Kljub revščini, ki vlada, se je priglasilo

15 naročnikov »Delavske Politike«,

ker so spoznali, da le izobrazba lahko pomaga delavstvu iz bede. Razen tega pa je pričela rasti tudi strokovna organizacija lesnih delavcev, čije zastopnik, s. **Černec** od mariborske podružnice, je po predavanju zapisal še nove člane in dajal pojasnila glede organizacije.

Vuzeniški delavci-sodrugi hočejo v boju vzdržati, kljub preganjanju; s svojim vzgledom hočejo vzbuditi tudi muške delavce preko Drave, da se bodo tudi ti zavedli svojih pravic.

Rudarji se zanimajo za Čehoslovaško

Krasen obisk pri nedeljskih predavanjih v Hrastniku

Nabito polna dvorana Delavskega doma v Hrastniku je v nedeljo zgovorno potrdila otvoritvene besede predavatelja s. dr. **Reismana,** da delavstvo nima samo zanimanja za svoja krušna vprašanja, ampak tudi za resne, svetovno-politične probleme, ker dobro ve, da tudi ti segajo v usodo vsake delavske rodbine. Predsednik podružnice Zveze rudarjev s. **Kladnik** je pozdravil oba predavatelja iz Maribora in v lepem nagovoru povdaril pomen predavanja, nakar je s. dr. **Reisman** ob največji pozornosti delavstva in tudi številnih sodružic poljudno razlagal moderen čehoslovaški zakon v obrambo države.

Na stenah so viseli 4 zemljevidi, na katerih je predavatelj najprej nazorno predočil res težaven položaj Čehoslovaške republike, med njenimi neprijateljskimi sosedami. Barvan zemljevid je tudi jasno predočeval narodnostne meje Čehoslovaške, slika nove Nemčije po dogodkih 13. marca t. l., pa njene strateške in gospodarske razmere napram Čehoslovaški, ki jo Nemčija obkroža sedaj od severa, zahoda in juga. Vse to pa je Čehoslovaška s svojo visoko kulturo vsega naroda že davno predvidela in je ravno zato izdala že leta 1936. svoj moderen obrambni zakon, ki ji naj tudi v težjih razmerah zajamči neodvisnost, samostojnost naroda, demokratično - republikansko ustavo in mir. Poslušalci so sami ob razlaganju tega zakona videli jasno pred seboj posledice premoči tujega, večinoma nemškega kapitala, v naši domovini in zlasti za naše delovno ljudstvo, ki bi prav tako potrebovalo že davno podoben obrambni zakon. Zlasti pri nas bi bilo treba preiskati državno »zanesljivost« nekaterih podjetnikov, njihovih višjih uradnikov in tihih družabnikov ter jih primerno pritisniti, kadar uničujejo z nizkimi mezdami odpornost delovnega ljudstva.

Dvig kulture vsega ljudstva, širjenje splošne izobrazbe, zlasti delavskega časopisja mora biti prva obramba delavstva, napram tej tuji premoči. Viharno ploskanje rudarjev, steklarjev in kemičnih delavcev je dalo duška razpoloženju.

O rubežu rudarskih mezd

je z ozirom na številne tožbe in izvršbe proti delavcem v revirjih spregovoril urednik s. **Jelen** in izvajal nujne posledice iz te borbe med rudarji in gospodarskimi krogi revirjev. Delavci se ne branijo plačevati svojih dolgov. Vsak pa mora uvideti, da so ti ljudje vsled večletnega praznovanja zašli v dolgove brez svoje krivde. Ne morejo sedaj čez noč plačati svojih dolgov, ne da bi ogrožali svoje zdravje in obstoj rodbin. Vložene tožbe in rubeži proti tem revežem pa morajo končno strezniti

rudarje in jih privesti v delavske konzume.

Samoizobrazba potom delavskega časopisa, v delavskem kulturnem društvu, a ravnotako samopomoč potom lastnih trgovin v »Delavskih domovih« je edina rešitev ob tem položaju. Naj ne bo več rudarja, ki ne bi kupoval v svoji trgovini in s tem pomagal ravno za hujše čase borbe osamosvojitvi delavstva. Tudi s. Jelenu je polna dvorana živahno pritrjevala in smo prepričani, da Hrastnik ne bo ostal samo pri besedah.

To se je pokazalo že tudi na koncu zborovanja, ko se je prijavilo

31 naročnikov »Delavske Politike«,

ki pa je itak v naši dolini lepo razširjena. Tudi za tiskovni sklad sta nabrala ss. Urlep in Oberčkal, kar poročamo na drugem mestu. Razšli smo se okrepljeni v volji za nadaljnjo borbo in željo na skorajšnje svidenje.

Delavski pravni svetovalec

Zastaranje zaslužka

Vprašanje: Služila sem pri neki posestnici, ki je umrla l. 1934. Ostala mi je dolžna na zaslužku mezdo za 6 let. Ob priliki zapuščinske obravnave po umrli posestnici sem prijavila svojo mezdno terjatev v zapuščino in mi je bila priznana za zadnja tri leta. Ker je imelo biti pokojničino posestvo prodano in se je prodaja zavlekla, do danes zaslužka nisem iztožila. Ali še lahko z uspehom tožim, ali je moja terjatev zastarana?

Odgovor: Mezdne terjatve zastarajo v 3 letih in sicer začne teči rok zastaranja od skončanega dela; prekinjen pa je po priznanju, tako da začne teči nov 3 letni zastaralni rok od vsakega novega priznanja. Če Vam torej dediči v zadnjih 3 letih niso znova obljubili plačila, od pravde ni pričakovati uspeha. Napačno je bilo od Vas, da ste odlašali s tožbo.

Rubež mezde (Celje)

Vprašanje: Tudi v naši tovarni so začeli rubiti delavske mezde, večinoma za manufakturne terjatve do l. 1929 nazaj. Nekateri trgovci so takrat vsiljevali blago, češ, boste že enkrat plačali. Ali nas lahko rubijo?

Odgovor: Če trgovci šele sedaj tožijo, lahko pri razpravi ugovarjate, da je terjatev ža zastarana. Brez sodbe ni mogoče rubiti. Tovarna sme zadržati mezdo le na podlagi sodnega sklepa. Če je bil kak delavec tožen pri drugem sodišču izven celjskega sodnega okoliša pa lahko izpodbija to sodbo tudi če je v rubežu, četudi je že več let stara.

Odškodnina za poškodbo prsta (Laško)

Delodajalca lahko terjate za odškodnino vsled izgube prsta na desni roki v tekstilni tovarni, če ga ovadite radi krivde vaše nezgode državnemu tožilstvu in če ga bo kazensko sodišče obsodilo kot krivca. Odškodninsko rento pa lahko zahtevate samo pri OUZD.

Ureditev premoženja ob ločitvi (Tolsti vrh)

Vprašanje: Moj mož se je priženil na moje posestvo, na domu svojih starišev pa je imel izgovorjeno pravico prosto uporabljati mlin in žago za svoj zaslužek. Spočetka sva se dobro razumela, sedaj pa se ne zmeni ne zame, ne za otroke, ki jih imam z njim, in moram sama za vse skrbeti. Moj mož niti noče izrabljati pravice mletja in žaganja, ki jo ima na domu svojih starišev. Kaj mi je storiti? Ali ima mož kako pravico do posestva, če se ločiva?

Odgovor: Ob ločitvi ima nekrivi zakonski drug pravico zahtevati vse nazaj, kar je bilo dano zaradi poroke; Vaš mož bo torej moral odstopiti od posestva, četudi ste ga morebiti ob poroki prepisali na polovico. Če tega niste storili, je posestvo itak Vaše. Razen tega imate ob ločitvi, pa tudi brez nje pravico zahtevati od moža vzdrževalnino zase in za otroke, in lahko na podlagi tozadevne sodbe oziroma sklepa zarubite moževo pravico prostega mletja in žaganja ter jo sami izrabljate

Pomočniški in mojstrski izpiti tvorniških delavcev (Velenje)

Vprašanje: Pri tukajšnjem državnem premogovniku je zaposlenih več vajencev v različnih obrtih, ki pa niso prijavljeni pri pristojnem obrtnem združenju Kakšen predpis velja za njihovo polaganje pomočniških izpitov?. Kakšen predpis velja nadalje za polaganje mojstrskih izpitov za dotične kvalificirane delavce, ki so zaposleni pri tukajšnjem državnem rudniku, in ki so svojčas opravili v redu pomočniški izpit?

Odgovor: Za opravljanje pomočniških in mojstrskih izpitov tvorniških delavcev velja navodilo ministrstva trgovine in industrije z dne 9. marca 1935, Služb. list kralj. banske uprave dravske banovine za l. 1935, 36 kos. Sklicevanje, da to navodilo zaradi § 208. o. z. za državna podjetja ne velja, ni upravičeno. Omenjeni paragraf določa le, da pod gotovimi pogoji ne veljajo za državna podjetja odredbe I. poglavja II. dela o. z., to so §§ 206—251; na vajeniško pravo in na polaganje izpitov pa se ta paragraf ne nanaša.

V ogledalu

Vedno na strani fašizma. V Rumuniji ni demokracije. Razen tega pa se je v tej državi do nedavna širil pokret, ki si je stavil za nalogo »obnoviti« Rumunijo popolnoma v duhu načel nemškega fašizma, znan pod imenom »Železna garda«. Ako bi zmagal ta pokret, bi bila reakcija v Rumuniji samo še mnogo hujša in strašnejša. V razmeroma kratki dobi svojega obstoja ima to organizirano gibanje zabeležiti na svoj račun že kar lepo vrsto umorov. Med njimi tudi umor bivšega ministrskega predsednika Duce in umor člana svojega gibanja, Mihaela Stelesca, ki je izdal nekatere skrivnosti gibanja, radi česar ga je tajno sodišče propalega študenta Codreana, šefa »Železne garde«, obsodilo na smrt. Rumunske oblasti so Codreanu stopile na prste in ga prijele, obenem pa razgnale njegovo gardo. »Slovencu« to ni povšeči, on smatra, da se Codreanu godi krivica, tako-le piše v št. 90 z dne 21. aprila 1938: »Iz objavljenih gesel »Železne garde« pa sledi nadalje, da ona nikdar ni proglasila države in državljana kot last nekega občestva, ki ga upravlja gotova politična skupina, marveč je Codreanu vedno naglašal nedotakljivost osebnih svoboščin in naravnih zakonov, ki čuvajo pravice človeške osebnosti in njeno lastnino. Codreanu je tudi izpovedal, da je njegov pokret zrasel iz krščanskih temeljev, ki se jim ne odreka!« — Zakaj je torej »Slovenec« s Codreanom? Radi tega, ker je njegov fašizem »zrasel iz krščanskih temeljev« in je — protižidovski. Rumunske oblasti so, po mnenju »Slovenca«, vse pod židovskim vplivom, kar sledi iz naslednjih vrst: »Ne moremo pa se odreči vtisom, da so v ozadju tega boja druge sile, ki so na tem interesirane, da ta pokret ne pride do veljave in do oblasti. V prvem redu je to židovski kapital...« — Rumunske oblasti so sedaj objavile dokumente o prevratnih namerah »Železne garde«; med ostalim je zagledalo beli dan neko Codreanovo pismo, naslovljeno na njegove pristaše, v katerem pravi, da bo »vsa veličina tega pokreta izražena v številu grobov nasprotnikov, ki jih bo pokret na poti do oblasti pustil za seboj.« Razen tega je iz zaplenjenega materijala razvidno, da je to prevratno gibanje, ki je imelo za cilj odstraniti kralja, ministre itd. ter uvesti fašistični režim, dobivalo ogromne podpore iz inozemstva. S takim gibanjem torej simpatizira »Slovenec«, ki našo javnost neprestano straši s krvavo boljševiško revolucijo, katero da pripravlja in financira Moskva. Radi priprav za krvavo fašistično revolucijo se »Slovenec« ne razburja, še manj, da bi se spravil nad tista »tajna« inozemska središča, ki razpošiljajo denar fašističnim prevratnikom po evropskih državah. To je v redu in krščansko. Po »Slovencu« je krščansko, da se zaščiti privatna lastnina krščanskih bogatašev, pač pa jo je dovoljeno pobrati židom. Codreanu je to hotel, zato je v časti pri »Slovencu«. Taka je dvojna morala gospode, ki pravi, da hoče preroditi svet. Le kakšen bi bil ta svet?

Guštanj

Predavanje o razvoju delavskega gibanja od začetka ter do novejše dobe priredi »Vzajemnost«, dne 30. t. m. ob pol 9. uri zvečer v društveni sobi pri Hladeju. Za člane in članice »Vzajemnosti« je udeležba obvezna, vabljeni pa so člani strokovnih organizacij in naši somišljeniki, kakor tudi žene. Pridite vsi, ki ste željni izobrazbe: Na svidenje!

Ptuj

Kolektivna pogodba za sobo- in črkoslikarske pomočnike

(Konec.)

Člen. III.

Izplačevanje zaslužkov in odtegljaji.

Izplačevanje zaslužkov se vrši tedensko in to ob sobotah in sicer v zaprtih zavitkih odnosno s plačilnimi listki, iz katerih mora biti točno razvidno:

a) število ur, ki jih ima zasluženih delavec v tednu;

b) v kako svrho mu je kaj odtegnjeno, n. pr. delavčev del prispevka za OUZD, starostno zavarovanje itd., kar se odteguje lahko samo v smislu predmetnih predpisov in zakonov;

c) skupni zaslužek;

d) ev. predujem, če ga je delavec v tem tednu prejel in

e) čisti znesek, ki ga dobi pomočnik izplačanega na roko v gotovini.

Člen IV.

Splošna določila.

1. Manjše spore, ki izvirajo iz delovnega razmerja, rešujejo podpisniki te pogodbe med seboj. Večje spore pa razsodišče.

2. Pri večjih sporih, če bi šlo za kršitev te pogodbe, se pokorita obe stranki razsodišču tako glede ugotovitve, dali je kršena predstoječa ogodba in kdo jo je kršil. Kršitve se imajo popraviti prvenstveno v smislu določil pogodbe same, sicer pa so merodajni za nadaljnje postopanje veljavni zakoni, predvsem zakon o zaščiti delavcev in obrtni zakon.

(Dalje prihodnjič.)

Vabilo na

REDNI LETNI OBČNI ZBOR

Zveze gospodarskih zadrug za Jugoslavijo r. z. z o. z. v Ljubljani,

ki se bo vršil v nedeljo, dne 15. maja 1938 ob 10. uri dopoldne v mali dvorani Delavske zbornice (vhod iz Čopove ulice) na Miklošičevi cesti v Ljubljani s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora;
2. poročilo načelstva o poslovanju in računskem zaključku za leto 1937;
3. poročilo nadzorstva in čitanje revizijskega poročila Glavne zadružne zveze v Beogradu ter sklepanje o razrešnici;
4. proračun za poslovno leto 1938;
5. sklepanje o prispevkih v sanacijski fond po Uredbi o zaščiti kreditnih zadrug in njihovih zvez z dne 22. novembra 1933;
6. volitev predsednika, podpredsednika ter devet članov načelstva, od teh zadnjih, treh članov eksekutive;
7. volitev predsednika, podpredsednika ter pet do devet članov nadzorstva, od teh zadnjih, enega v ožje nadzorstvo;
8. referat o aktualni zadružni temi;
9. reševanje predlogov in raznoterosti.

Eventualni predlogi se imajo izročiti načelstvu Zveze najkasneje do 7. maja t. l.

V Ljubljani, dne 15. aprila 1938.

Načelstvo.

Knjige »Cankarjeve družbe« Vam dajejo razvedrila in znanja, vzpodbude in poguma.

2500 Din potrebujete, da zaslužite 1000 Din mesečno doma. — Postranski zaslužek. Dopisi: **„Anos", Maribor,** Orožnova 6.

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupujejo najcenejše pri naših inserentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Rugg
Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

Priporoča se
ŠPECERIJSKA TRGOVINA
Delavski dom r. z. z o. z.
Maribor, Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR
Tržaška c. 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

KOLESA, GRAMOFONE,
šivalne stroje, otroške vozičke popravlja dobro in po kulantnih cenah znana tvrdka **JUSTIN GUSTINČIČ, mehanična delavnica, MARIBOR, Tattenbachova ul. 14.**
Shramba koles čez zimo.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Adolf Jelen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Viktor Eržen v Mariboru.